
Wieliczka-Roźnowa, st. 13, gm. loco, woj. małopolskie, AZP 104-57/13

Informator Archeologiczny : badania 33, 41-42

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Fragmenty ceramiki pochodzą od kilku zaledwie rozgniecionych naczyń zasobowych w postaci pucharów S profilowanych, płaskodennych oraz od małych pucharków i tzw. lampy.

Niezwykle interesująco przedstawia się ornamentyka naczyń pucharowych. Spotyka się tu mianowicie elementy zdobnictwa i wątki dotąd w ogóle nieznanne, także wśród materiałów wcześniej badanych, innych skupień tego stanowiska.

Obok krzemieni i ceramiki wystąpiły też silnie rozdrobnione, przepalone kości zwierzęce.

Badane skupienie osadnicze wiąże się kulturowo z lokalnym, zachodniopomorskim wariantem zespołów protoneolitycznych zachodniej strefy Bałtyku, i reprezentuje jego najmłodszą fazę rozwojową, tzw. wczesnopucharową, datowaną na około 3200-3100/3000 lat p.n.e.

Badania na stanowisku zostały zakończone.

Targonie Wielkie, st. 9, gm. Zawada, woj. podlaskie, nr AZP 36-81/9 – patrz: mezolit

WIELICZKA, st. 87, gm. *loco*, woj. małopolskie, AZP 104-58/20

- osada kultury lendzielskiej ze środkowego okresu neolitu

Ratownicze badania sondażowe, przeprowadzone w terminie od 18 sierpnia do 4 września przez Kazimierza Regułę (autor sprawozdania, Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka). Finansowane przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 146 m².

Kontynuowano zapoczątkowane w ubiegłym roku badania sondażowe na osadzie kultury lendzielskiej, leżącej na pograniczu Wieliczki i wsi Zabawa, pomiędzy ulicami Zielną i Graniczną. Prace skoncentrowane były na polu ornym, gdzie w 1998 roku natrafiono na chatę półziemiankową, którą przebadano tylko w połowie. W bieżącym roku zamierzano dokończyć eksplorację drugiej połowy w/w obiektu, jednak z przyczyn obiektywnych nie zrealizowano tego zamierzenia. W związku z zaistniałą sytuacją zaplanowano przebadanie jak największego obszaru stanowiska w celu uchwycenia jego granic.

Układ warstw stratygraficznych: 1 – humus ornym, 0-20,40 cm (warstwa I); 2 – warstwa podglebia, 20-82 cm (warstwa II); 3 – glina calcowa, poniżej 20 i 82 cm (warstwa III).

W obrębie wykopu V natrafiono na dużą jamę kulturową (obiekt 5), o średnicy 200-220 cm. W przekroju pionowym – regularne zagłębienie ze skośnymi ściankami i równym dnem, na głębokości 84 cm. W wypełnisku zauważono dwa skupiska zbrylonej polepy (śląd paleniska) oraz ułamki naczyń kultury lendzielskiej, należących do tzw. ceramiki „piaszczystej” i „gładkiej”. Z innych zabytków znalezionych wewnątrz jamy należy wymienić: dwa kamienie piaskowcowe ze śladami intencjonalnych wygładzeń powierzchni, w tym jeden rozcieracz oraz fragment ułamanego wióra krzemiennego (surowiec jurajski) z wyświeceniami na jednej krawędzi.

Uchwycono także granicę osady w partii zachodniej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach i Materiałach do Dziejów Żup Solnych w Polsce”.

Badania będą kontynuowane.

WIELICZKA-Rożnowa, st. 13, gm. *loco*, woj. małopolskie, AZP 104-57/13

- osada kultury lendzielskiej z okresu neolitu
- ślad osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej rytej z okresu neolitu
- ślad osadnictwa kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
- ślad osadnictwa z okresu wczesnego i późnego średniowiecza

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od 2 do 31 sierpnia przez mgr.

Jarosława M. Frasia (autor sprawozdania, Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka). Finansowane przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię około 250 m².

Badania prowadzono w rejonie wykopów z lat poprzednich, w których natrafiono na liczne jamy słupowe i osadowe łączone z osadnictwem ludności neolitycznej zaliczanej do tzw. kultury lendzielskiej. Ze względu na stwierdzenie nieścisłości w rozplanowaniu wykopów założonych przez J. Dudę w roku 1996 z dokumentacją stanowiska, prowadzono prace weryfikacyjne mające na celu rozpoznanie zasięgu poszczególnych wykopów, a w konsekwencji powiązanie licznych jam słupowych w ramach większych konstrukcji naziemnych lub tylko w niewielkim stopniu zagłębionych w gliniaste podłoże.

W sezonie 1999 oznaczono 24 obiekty, z których większość została uznana za jamy słupowe. Ich średnica wynosi od kilkunastu do około 30 cm. Miąższość uchwyconych obiektów jest niewielka i często nie przekracza 5 cm. Do ciekawszych obiektów należy zaliczyć rozpoznany obecnie na długości ponad 7 metrów, ułożony na linii wschód-zachód rowek zawierający w swoim wypełnisku materiały kultury lendzielskiej. Jego funkcja na obecnym etapie prac nie została jeszcze wyjaśniona.

Wśród odkrytych materiałów archeologicznych dominuje ceramika kultury lendzielskiej, do której należy zaliczyć również odkryty inwentarz krzemienno-obsydianowy. Odkryto także nieliczne ułamki naczyń z okresu wpływów rzymskich oraz wczesnego i późnego średniowiecza.

W trakcie eksploracji uwidoczniły się następujące nawarstwienia:

- warstwa orna o miąższości około 30-40 cm

- warstwa spływów (widoczna w południowej części badanego terenu)

- słabo czytelna warstwa „kulturowa” widoczna pod warstwą spływów – ewentualnie można ją łączyć z dennymi pozostałościami dużych obiektów. W tym zakresie będą prowadzone dalsze prace weryfikacyjne. Należy tu nadmienić, że jednorazowe odsłonięcie większej powierzchni nie jest możliwe ze względu na podział własnościowy terenu i spory pomiędzy mieszkańcami wsi Rożnowa. Z tego też powodu nie można dokonać weryfikacji wykopów z roku 1966.

- warstwa gliny związanej z utworami polodowcowymi pojawiająca się w górnych partiach stoku już na głębokości około 30-40 cm od poziomu gruntu.

Całość terenu jest poważnie zagrożona przez szybko rozwijającą się zabudowę jednorodziną oraz orkę, dochodzącą w dużej części stanowiska aż do pokładów gliny. Już teraz obserwuje się znaczne zniszczenie płytko zalegających obiektów.

Stanowisko należy bezwzględnie poddać dalszym badaniom wykopaliskowym zarówno o charakterze ratowniczym, jak i badawczym ze względu na jego rangę. Trzeba tutaj zaznaczyć istotną rolę neolitycznej osady w badaniach nad pradziejowym warzelnictwem w Polsce. Na stanowisku stwierdzono występowanie licznych ułamków brykietazy do porcjowania soli oraz jam, w których zapewne były składowane. Stwierdzono także występowanie licznych jam słupowych łączących się w większe konstrukcje o charakterze mieszkalnym i gospodarczym. Stanowisko dostarczyło także pojedynczy zabytek sztuki neolitycznej (gliniany „baranek”) oraz ciekawe materiały ceramiczne z wczesnego średniowiecza, datowane już na VI/VII w.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach i Materiałach do Dziejów Żup Solnych w Polsce”.

Badania będą kontynuowane.

WIERZCHŁĄD, st. 12, gm. Stargard Szczeciński, woj. zachodniopomorskie, AZP 33-09/34

- osadnictwo kultury ceramiki wstęgowej rytej (neolit)
- osadnictwo kultury łużyckiej (schyłek epoki brązu – wczesna epoka żelaza)